

הַלְבוֹת גִּזְלָה וְאַבְרָה פָּרָק ב

א. הַגִּזְלָה שְׁלֹא נִשְׁתַּנֶּת, אֲלֵא הָרִי הִיא כְּמוֹת שֶׁהִיָּתָה אֶף עַל פִּי שְׁנִיתָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה, וְאֶף עַל פִּי שְׁמַת הַגִּזְלָן וְהָרִי הִיא בִּיד בָּנִיו הָרִי זֶה חוֹזֶרֶת לְבַעֲלֶיהָ בְּעֶצְמָה; וְאִם נִשְׁתַּנֶּת בִּיד הַגִּזְלָן אֶף עַל פִּי שְׁעָדִין לֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה קִנָּה אוֹתָהּ בְּשָׁנוּי, וּמִשְׁלֵם דְּמִיָּה כְּשַׁעַת הַגִּזְלָה.

ב. וְדִין זֶה דִּין תּוֹרָה הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהָשִׁיב אֶת-הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל" (ויקרא ה, כג). מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמָדוּ אִם הִיא כְּשֶׁגִּזְלָה, מִשְׁלֵם אוֹתָהּ; וְאִם נִשְׁתַּנֶּת בִּידוֹ, מִשְׁלֵם דְּמִיָּה.

ג. נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה, וְלֹא נִשְׁתַּנֶּת קִנָּה הַגִּזְלָן כָּל הַשְּׁבָח שֶׁהִשְׁבִּיחָה אַחֵר יָאוּשׁ, וְאִינוּ מִשְׁלֵם אֲלֵא כְּשַׁעַת הַגִּזְלָה; וְדָבָר זֶה מְדַבְּרִיהֶם, מִפְּנֵי תִקְנַת הַשָּׁבִים. וְכִשְׁמַחֲזִיר הַגִּזְלָה, שְׁמִין לוֹ הַשְּׁבָח וְנוֹטֵל מִן הַנֶּגְזָל.

ד. מְכָרָה הַגִּזְלָן אוֹ נִתְנָה בְּמִתְנָה אֶף עַל פִּי שְׁלֹא נִשְׁתַּנֶּת הַגִּזְלָה, אִינָּה חוֹזֶרֶת בְּעֶצְמָה מִיד הַלּוֹקָח. הוֹאִיל וְנִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, בֵּין לְפָנֵי מְכִירָה וְנִתְיָנָה בֵּין לְאַחֵר מְכִירָה וְנִתְיָנָה קִנָּה אוֹתָהּ הַלּוֹקָח בִּיאֹשׁ וּשְׁנוּי רְשׁוּת.

ה. הַגִּזְלָל וְהַשְּׁבִיחַ, וּמִכָּר אוֹ הוֹרִישׁ לְפָנֵי יָאוּשׁ מֶה שֶׁהִשְׁבִּיחַ הוֹרִישׁ וּמֶה שֶׁהִשְׁבִּיחַ מִכָּר, וְקִנָּה לּוֹקָח אוֹ יוֹרֵשׁ אֶת הַשְּׁבָח, וְנוֹטֵל דְּמֵי הַשְּׁבָח מִנֶּגְזָל וּמִחֲזִיר הַגִּזְלָה, וְחוֹזֵר הַנֶּגְזָל וְנוֹטֵל דְּמֵי הַשְּׁבָח מִן הַגִּזְלָן: שֶׁהָרִי לֹא נִתְיָאֲשׁ.

ו. וְכֵן אִם הַשְּׁבִיחַ הַלּוֹקָח אוֹ הַיּוֹרֵשׁ, נוֹטֵל הַשְּׁבָח מִן הַנֶּגְזָל. מִכָּר הַגִּזְלָן לְגוֹי אֶף עַל פִּי שֶׁהִשְׁבִּיחַ הַגּוֹי, חוֹזֶרֶת לְבַעֲלֶיהָ. מְכָרָה הַגּוֹי לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר שֶׁהִשְׁבִּיחָה הוֹאִיל וְהַגִּזְלָן יִשְׂרָאֵל וְזֶה שֶׁהִיא בִּידוֹ יִשְׂרָאֵל, קִנָּה הַשְּׁבָח; וְאִם תֶּפֶס הַנֶּגְזָל, אֵין מוֹצִיאִין מִידוֹ.

ז. כָּבֵר בְּאַרְנוֹ שֶׁהַגִּזְלָה שֶׁהִשְׁבִּיחָה אַחֵר יָאוּשׁ אוֹ אַחֵר שֶׁנִּשְׁתַּנֶּת הַשְּׁבָח שֶׁלְּגִזְלָן מִפְּנֵי תִקְנַת הַשָּׁבִים, אֶף עַל פִּי שֶׁהִשְׁבִּיחָה מֵאֻלָּיָהּ. פִּיֶּצֶד: גִּזְלָה פָּרָה וְנִתְעַבְּרָה אֲצִלוֹ, בֵּין שִׁילְדָה קֶדֶם שֶׁתִּבְעוּ בְּדִין בֵּין שְׁעָדִין לֹא יִלְדָה, גִּזְלָה רָחֵל וְנִטְעָנָה אֲצִלוֹ, בֵּין שֶׁגִּזְזָה קֶדֶם שֶׁתִּבְעוּ בְּדִין בֵּין שְׁעָדִין לֹא גִזְזָה הוֹאִיל וְנִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, מִשְׁלֵם כְּשַׁעַת הַגִּזְלָה. וְאִם יִלְדָה וְגִזְזָה, הַגִּזְלוֹת וְהוֹלְדוֹת שֶׁלְּגִזְלָן; וְאִם עָדִין לֹא יִלְדָה וְלֹא גִזְזָה שְׁמִין לוֹ, וְנוֹטֵל הַשְּׁבָח מִן הַנֶּגְזָל, וּמִחֲזִיר הַבְּהֵמָה עֲצָמָה.

ח. גִּזְלָה פָּרָה מְעַבְּרָה, וְנִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים וְאַחֵר כֶּךָ יִלְדָה, רָחֵל טְעוּנָה, וְנִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים וְאַחֵר כֶּךָ גִּזְזָה מִשְׁלֵם דְּמֵי פָּרָה הָעוֹמֶדֶת לִילָד, וְדְּמֵי רָחֵל הָעוֹמֶדֶת לְגִזּוֹ. וְאִם לְפָנֵי יָאוּשׁ אוֹ קֶדֶם שֶׁנִּשְׁתַּנֶּת יִלְדָה אוֹ גִּזְזָה הָרִי הַגִּזְלוֹת וְהוֹלְדוֹת שֶׁלְּבַעֲלִים, וְאֶף עַל פִּי שֶׁנִּתְעַבְּרָה אוֹ נִטְעָנָה בִּיד הַגִּזְלָן, הוֹאִיל וְלֹא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים וְלֹא נִשְׁתַּנֶּת הַגִּזְלָה, בְּרְשׁוֹת בְּעָלֶיהָ הִיא עָדִין אֶף עַל פִּי שֶׁהַגִּזְלָן חַיִּב בְּאַנְסִיָּה.

ט. גִּנְבָּה אוֹ גִּזְלָה, וְהַקְדִּישׁ וְטִבַּח אַחֵר שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים הָרִי הִיא בְּרְשׁוֹת הַגִּזְלָן מִשְׁעָה שֶׁהַקְדִּישָׁה בְּלִבָּד, כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה חוֹטֵא נִשְׁפָּר; וְכָל וְלִדּוֹתֶיהָ וְגִזְלוֹתֶיהָ מִשְׁעָה גִּנְבָה עַד שְׁעַת הַקֶּדֶשׁ, שֶׁלְּבַעֲלִים.

י. בְּמֶה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁבְחַת הַבָּא מֵאֻלָּיו, כְּגוֹן גִּזְלוֹת וְוִלְדּוֹת.

אָבֵל אַם הָיְתָה כְּחוּשָׁה וּפִטְמָה אֶפְלוּ לִפְנֵי יָאוֹשׁ, נוֹטֵל מִן הַנִּגְזָל שִׁבְחַת הַפִּטּוֹם. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה מִשְׁבַּח שֵׁישׁ בּוֹ הוּצָאָה.

יא. שְׁנוּי הַחוּזָר לְבְרִיתוֹ, אֵינוֹ שְׁנוּי. כִּיצַד: הַגּוֹזֵל עֲצִים וְדִבֵּק אוֹתָן בְּמִסְמָרִים, וַעֲשֵׂה מֵהֶן תְּבֵה אֵינוֹ שְׁנוּי: שֶׁהָרִי אֶפְשָׁר לְפָרֵק אוֹתָן, וְהֵן חוּזְרִין לוֹחוֹת כְּשֶׁהָיוּ. גִּזָּל עֶפֶר, וַעֲשֵׂהוּ לְבִנָּה לֹא קִנָּה: שְׁאֵם יָדֵק הַלְבֵּנָה, תַּחזֹּר עֶפֶר כְּשֶׁהָיְתָה. גִּזָּל לָשׁוֹן שְׁלִמְתָּכָת, וַעֲשֵׂהוּ מִטְבֵּעַ לֹא קִנָּה: שְׁאֵם יִתִּיךְ הַמִּטְבֵּעַ, יַחזֹּר לָשׁוֹן כְּשֶׁהָיְתָה. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה.

יב. אָבֵל הַגּוֹזֵל עֲצִים וְשֹׁפֵן וְקִצְצָן, אוֹ חֶפֶר בֶּהֶן וַעֲשָׂאן כָּלִים, אוֹ שִׁגְזָל צָמֵר וְצִבְעוֹ, אוֹ נִפְצוֹ וְלִבְנוֹ, אוֹ שִׁגְזָל טוֹי וַעֲשֵׂהוּ בִּגְדִים, אוֹ שִׁגְזָל לְבִנָּה וַעֲשָׂאָה עֶפֶר, אוֹ אֲבָנִים וְסִתְתָּן, אוֹ מַעוֹת וְהִתִּיכֵן הָרִי זֶה שְׁנוּי בִּידּוֹ: שְׁאֵם יַעֲשֵׂה אוֹתָן מַעוֹת אַחֲרוֹת, פָּנִים חֲדָשׁוֹת הֵן. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה.

יג. הַגּוֹזֵל מַעוֹת יִשְׁנוֹת, וְשֹׁפֵן וְחֲדָשָׁן לֹא קִנָּה: שֶׁהָרִי מִתִּישְׁנִין, וְחוּזְרִין כְּשֶׁהָיוּ. גִּזָּל מַעוֹת חֲדָשִׁים, וְיִשְׁנֵם קִנָּה: שְׁאֵם יַחֲדָשׁ אוֹתָן, פָּנִים חֲדָשׁוֹת הֵן. גִּזָּל דֶּקֶל מִחֶבֶר, וְקִצְצוֹ לֹא קִנָּה, אֶפְלוּ כָּרְתוֹ חֲלִיּוֹת חֲלִיּוֹת. עֲשֵׂהוּ קוֹרוֹת, קִנָּה. גִּזָּל קוֹרוֹת גְּדוּלוֹת, וַעֲשָׂאן קִטְנוֹת לֹא קִנָּה; קִצְצָן לוֹחוֹת, עַד שֶׁנִּשְׁתַּנָּה שְׁמֵם קִנָּה. גִּזָּל לוֹלֵב, וְהִפְרִיד עָלָיו קִנָּה הָעֲלִים. גִּזָּל עֲלִים, וַעֲשָׂאן הַפִּיָּה קִנָּה.

יד. גִּזָּל טָלָה וְנִעְשָׂה אֵיל, עֲגָל וְנִעְשָׂה שׁוֹר הָרִי זֶה שְׁנוּי בִּידּוֹ, וְקִנָּהוּ; וּמִשְׁלֵם כְּשַׁעַת הַגִּזְלָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים.

טו. גִּזָּל כָּלִי וְשִׁבְרוֹ אֵין שְׁמִינ לוֹ הַפְּחָת, אֲלֹא מִשְׁלֵם דָּמָיו; וְהַכָּלִי הַשְּׁבוּר שֶׁלֹּגְזָלָן. וְאֵם רָצוּ הַבְּעָלִים לְטַל הַכָּלִי הַשְּׁבוּר נוֹטֵלִין, וּמִשְׁלֵם הַפְּחָת: שֶׁזוֹ תִּקְנָה הִיא לְבְּעָלִים; וְאֵם לֹא רָצוּ בָּהּ, הָרָשׁוֹת בִּידָן. וְכֵן כָּל כְּיוּצָא בְּזֶה.

טז. גִּזְלָה שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּת, וְהוֹקְרָה אָף עַל פִּי שֶׁנִּתְיָאֲשׁוּ מִמֶּנָּה הַבְּעָלִים הָרִי זֶה חוּזְרֵת לְבְּעָלֶיהָ, וְאֵין לִגְזָלָן בָּהּ כָּלוּם: שֶׁלֹּא תִקְנוּ לִגְזָלָן אֶת הַשְּׁבִיחַ אַחֲרֵי יָאוֹשׁ, אֲלֹא כִּגּוֹן שִׁבְחָה גְּזוּת וּוְלָדוֹת; אָבֵל שִׁבְחַת הַיָּקָר אַם הָיְתָה הַגִּזְלָה קִיָּמָת, חוּזְרֵת בְּעִינֶיהָ וְאֵינוֹ זוֹכָה בּוֹ.